

ASOCIACIÓN

Tresó Balázs Csaba

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Építésmérnöki Kar

Osztatlan képzés, Ingatlanfejlesztés specializáció

Konzulens: Dr. Sági Gergely DLA, egyetemi adjunktus

Bevezetés

A tervezési helyszín Mexikóvárostól délre, Morelos megyében található Tepoztlán világörökségi helyszín. Az itt található késő gótikus templom és kolostor a 2017 szeptemberi földrengés során súlyosan megsérült, a helyreállítása részben magyar támogatásból folyamatban van. A térség kifejezetten gazdag építészeti és művészeti öröksége folyamatos gondozást igényel, a gyakori földrengések nehezítik a restaurátori munkákat. Szerencsére sok ügyeskezü helyi él Tepoztlánban, akiket alkalmazni lehetne a restaurálási munkákon. A feladat célja egy, olyan speciális restaurátor műhely létrehozása, amely lehetőséget ad a lakosok átképzésére. Amikor először meghallottam a lehetőséget, hogy Mexikóba lehet tervezni, igazán felcsillant a szemem. Mindig is érdekelt az ottani kultúra, építészet, gasztronómia. Régi vágyam, hogy eljussak Latin-Amerikába. A tervezési feladatom segítségével kicsit beleélhettem magamat az ottani környezetbe. Hozzám is mindig közel állt a kétkezi munka, de ellentétben a tepoztláni freskójavítással és kőfaragással én leginkább fával szerettem foglalkozni.

Elindulás

Amikor neki kezdtem a feladatnak, először azon kezdtem el gondolkodni, hogy mit is keresünk mi, magyarok a világ másik felén? Kutatómunkám folyamán rábukkantam, hogy nem ez az első alkalom országaink kapcsolódására. A kötődés egészen visszanyúlik a XIX. századik, amikor is I. Miksa Ferdinánd Mexikó császára volt. Bár uralkodása nem volt hosszú életű (négy év után megbuktatták és kivégezték), ennek ellenére a mai napig fellelhetőek magyar kötődésű jegyek a helyi kultúrában. Ilyen például, hogy a mexikói népviseletben többek között kalocsai minták, hímzések megjelenése. Ez annyira megkapó volt, hogy ezután elkezdtem további párhuzamokat keresni a két ország kulturális öröksége között. Ami a regionális építészetet illeti, az építőanyagokat tekintve leggyakrabban fát, követ, és vályogtéglát használnak elérhetőségük és gazdaságosságuk miatt. A homlokzatokat általában fehérre meszelik vagy színesre festik. Ezekről hamar a magyar népi építészet hagyományos anyagai, színei és formái jutottak az eszembe. Elgondolkoztam azon, hogy a tervezendő épületet magyar értékekkel szeretném felruházni, hogy mélyebb tartalmi háttérrel kapjon a magyar részvétel, valamint, hogy a két ország közötti kulturális kötődést ezen keresztül ismételtelen megerősítsük.

Helyszín

Tervezési helyszínt a kiíró pontosan nem jelölt ki, de a tervezési telek a Tepoztlán belvárosában található egykori domonkosrendi Natividad kolostoregyüttes területe, a templom mögött található kertje. Az új épületet a múzeum közvetlen környezetében kellett elhelyezni, mivel a restaurátor műhelyekben folyó munka elsődleges célja a 2017-es földrengés során megsérült templom és benne fellelhető értékek helyreállításának támogatása. A kertet két oldalról támfal, illetve a kolostor és a múzeum határolja. A területet több irányból lehet megközelíteni. Az egyik a múzeumon keresztül vezet, a másik pedig a múzeum mellett húzódó keskeny, sikátorszerű útvonalon történik. Ezeken felül a terület az egykori kolostor épületén keresztül is elérhető. A teleknek az utca felől nincsen közvetlen bejárata, ugyanis körülbelül 2m-rel magasabban van a járható szintmagasság a kertben, mint az utcán. A sikátor az átjárást biztosítja az utcáról nyíló egyetlen bejárat és a tervezési helyszín között. Korábban sem az egyház, sem a múzeum nem hasznosította az egykori kolostor és a templom mögötti kertet, ezt meg szerettem volna változtatni. Figyelembe véve a kertet határoló környezetet, úgy helyeztem el az épületemet, hogy a maradék terület kellően nyitott és szellős maradjon. Nem szerettem volna egy introvertált környezetet, az új épület inkább nyitottságra, a környezetével kialakított aktív kapcsolatra törekszik. A műhelyem megfelelő pozicionálásával sikerült kialakítanom egy közösségi teret: az új funkcióhoz kapcsolódó aktív használat a kertet is nagyobb étellel töltheti meg. Az új épület elhelyezésénél szintén fontos volt, hogy illeszkedjek az egykori kolostor épülettömegéhez, illetve az utcára merőleges elhelyezés, az oldalhatáron álló beépítés és a kert felé megnyíló, tornácos épülettömeg a tervezést a kezdetektől meghatározó hazai kulturális referenciáknak is megfelel: a magyar népi építészet hagyományos beépítési formáit is idézi.

Forma/tömeg

Az már a tervezés korai szakaszában megfogalmazódott bennem, hogy a magyar népi építészetet veszem alapul az épületem kialakításában, ezzel is erősítve a tervezett beavatkozás kulturális referenciáit és a hagyományos magyar népi építészet értékes és a helyszínhez is illő elemeit alkalmazom. Ez a telepítésen kívül az új ház formájára, tömegére, belső felépítésére egyaránt hatással volt. Eleinte egy magastetős házban gondolkoztam, de ezt a helyi természeti körülmények nem indokolják. Nem szerettem volna, ha a műhelyre idegenként tekintenének a helyiek, így elvettem ezt az ötletet, mivel nem jellemző a magastető a mexikói regionális építészetre. Azt szerettem volna, ha belesimul a környezetébe, de mégis fellelhetőek a magyar jegyek hasonlóan, mint a kalocsai minták a népviseletben. A magastetővel ellentétben a déli

homlokzaton megjelenő tornác azonban nem csak formailag illeszkedik a koncepció céljaihoz, de a lokális környezeti körülmények között is szükséges és hasznos megoldás. Mellvéd nélküli tornácot tervezek, hogy a kert és az új épület intenzív kapcsolata megmaradhasson. Számomra hívogató látvány egy tornác (valahogy úgy érzem, hogy be kell menjek alá), biztonságérzetet sugároz. Az épület a kert felé egyre jobban feltárul, „könnyedebbé” válik. A hátsó homlokzat végig zárt (mivel másik telekre néz, amúgysem lehetne nyílászárót tenni rá, valamint ez is a népi építészet oldalhatáron álló házainak struktúráját idézi). Ez a zártság a főhomlokzat felé közeledve felület szerűen megnyílik, (nagy ablakokkal), a tornác már teljesen egy fedett nyitott térré válik (jó átmenet a beltér „sűrűsége” és a külvilág „nyitottsága” között). A kertben viszonylag magas párkánymagasságokkal találkozunk, ezekhez nem szerettem volna igazodni, mert ez túlságosan zárttá, nehezzé tette volna az új épület összképét.

Anyagválasztás

Figyelembe véve a helyi adottságokat, a tervezett épület léptékét és pavilonszerű jellegét, arra jutottam, hogy költséghatékony épületet szeretnék tervezni. Ennek megfelelően faváz és vályogtégla kitöltésű szerkezetet terveztem. A fa váz (merevítve, jelen esetben a vályog téglával) jól ellenáll a földrengéseknek, illetve a vályogtégla jó hőtároló képességgel rendelkezik, éppen megfelelővel ahhoz, hogy önmagában is képes legyen biztosítani a helyi klímán jellemző, minimális hőingadozás mellett is a szükséges és megfelelő belső komfortot. Mexikóban elterjedtek az erős színű homlokzatok, aminek különleges atmoszférája és az Európában merőben eltérő, sajátos esztétikája magával ragadó, (hangulatosak a sok színű utcaképek) viszont a kolostor kertjében homogénnek mondhatjuk a folytonos kőburkolatot. Ezt az összképet nem szerettem volna megbontani, így a homlokzatokat fehér meszelt felületképzéssel terveztem. A kolostor és templom nyers kőfelületei markánsan meghatározzák a kertet, amit ugyan meg lehetett volna törni élénk színekkel, ezt mégsem éreztem megfelelő viselkedésnek. Úgy véltem, hogy a látszólag zord és szigorú udvart majd az idelátogató, itt dolgozó, tanuló emberek töltik majd meg élettel.

Térszervezés

Népi építészet mintájára az épületet három fő egységre próbáltam meg felbontani. Először is megvizsgáltam, hogy a hagyományos parasztházak osztása milyen módon feleltethető meg a tervezett műhely funkcionális egységeinek? Ezek alapján a három rész: a műhely + raktár, a

közösségi tér és a kiszolgáló blokk. Az első ilyen kapcsolódási pont a „konyha” volt. Közöségi térként gondoltam rá, ugyanis itt összegyűlnek az emberek étkezni, beszélgetni. A ház közepére helyeztem el, hogy a többi helységből könnyedén elérhető legyen, mondhatni összekarolja a többi. Itt helyezkedik el az épület főbejárata, innen lehet tovább menni a helyiségekbe. A második kapocs a „tiszta szoba” volt. Ez volt a ház „fő funkciója”, ezért ebbe a blokkba helyeztem el a műhelyt és a raktárakat. A harmadik az a „szoba”, ez alárendeltebb szereppel rendelkezik a többihez képest, ezért itt található a kiszolgáló egység (wc, öltöző, iroda, elsősegély szoba).

Alapvetően célom volt, hogy bár az épület egyértelműen oszlik különböző funkcionális egységekre, ennek ellenére a többrétű használat biztosítása érdekében többmódon összenyitva is lehessen használni a tereket, ezért a főbb terek mobil fallal vannak elválasztva egymástól. A konyhát és a műhelyt ezzel nagyobb eseményekkor össze lehet nyitni. Továbbá az tanulói és dolgozói részek is mobil falakkal vannak elválasztva, ha nagyobb csoport érkezne, akkor az így kialakuló tér a nagyobb társaságot is be tudja fogadni, azonban amikor nincsen szükség rá, akkor lehetőséget biztosít az elkülönült munkavégzésre. Mivel csak a főhomlokzaton alakított ki nyílászárót, így a kellő természetes fény biztosítása érdekében tetőablakokat is alkalmazok.

Összesítő

A tervezett épület szándékaim szerint több, mint egy egyszerű pavilon, ami csupán a földrengés következtében megrongálódott kulturális értékek helyreállításához, illetve ehhez szükséges oktatáshoz szükséges háttérfunkciókat biztosítja. Nem akartam egy tipikus magyar parasztházat építeni, mert az nem azt a hatást érte volna el, mint a kalocsai minta, hanem egy ”mexikói” házat terveztem, ami a mi magyar referenciáinkkal együtt érvényesül, ezáltal szerves részévé válhat és sajátjuknak érezhetik a helyiek. Az új házban önmagában is egyfajta kulturális missziót szeretnék megvalósítani azzal, hogy a felhasznált referenciák segítségével a nemzeteink közötti kapcsolatokat ismét megerősítem. Az épület egyszerre gyökerezik a magyar népi építészet sajátos karakterében és illeszkedik a helyi környezet formálta körülményekhez is. Egyszerre munkahely, találkozási pont és közösségi tér, amely egész Tepoztlán számára kapcsolódást biztosít nem csak a saját múltjuk értékeinek megismeréséhez és megőrzéséhez, de egy távoli, mégsem ismeretlen kultúra felé is ablakot nyithat.